
Innovatsioon ja Eesti arvamusliidrid

Eeluuring riikliku innovatsiooniteadlikkuse programmi
sihtrühmade relevantsete vajaduste leidmiseks

Tarmo Kalvet, Rainer Kattel, Kaspar Küünarpuu,
Daniel Vaarik, Katrin Rahu, Evelin Ojamets

Pressikonverents, 27. aprill 2005

Uuringu eesmärk

- **Kuidas avaliku sektori tippotsustajad ja ühiskondlikud arvamusliidrid mõistavad innovatsiooni,**
- **milline on nende teadlikkuse tase,**
- **kuidas ning miks see on nõnda kujunenud, ning**
- **millised võiksid olla teadlikkuse tõstmise ja parandamise võimalused.**

Allikas: Pakkumiskutse, *Eeluuring innovatsiooniteadlikkuse programmi sihtrühmade relevantsete vajaduste leidmiseks*, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ning Sihtasutuse Poliitikauuringu Keskuse PRAXIS ja Hill & Knowlton Eesti AS uuringupakkumine.

“Innovatsioon” käesoleva uuringu kontekstis...

- ... on leiutise, avastuse, uue või olemasoleva teadmise **uudne kasutamine majanduslikus protsessis**
- Innovatsiooni kutsuvad esile **ettevõtjad**, innovatsioon kui konkurentsieelise saavutamine
- **Teadmistepõhine majandus**
 - kõrgema lisandväärtuse loomine;
 - kõrg- ja keskmisettehnoloogiliste töötlev tööstus;
 - teadmistemahukate äriteenuste areng.

Uuringu metoodika

- **Küsimustiku koostamine ning valimi moodustamine**
 - 5. jaanuar 2005 seminar s.h. EAS-i esindajatega
- **39 süvaintervjuud** (jaanuar – veebruar 2005)
 - Vabariigi Valitsuse ministrid (2),
 - ministeeriumide kantslerid (6),
 - Riigikogu komisjonide esimehed (3),
 - avaliku sektori tippjuhid (3),
 - ettevõtete tippjuhid ja investorid (8),
 - meediakanali juhid (5) ja ajakirjanikud (4)
 - katusorganisatsioonide esindajad (5),
 - avaliku ja erasektori analüütikud (3).
- **Kvalitatiivne tekstianalüüs, soovitused...**
(veebruar – märts 2005)

Intervjuude tulemused

- **Innovatsiooni olulisus** (100% intervjuueeritutes)
- Mõiste **ei ole piisavalt arusaadav** (50%);
- Puudu on **konkreetsest ja regulaarselt esitatavast infost** (75%);
- Eesti innovatsioonipoliitika **kui tundmatu poliitikavaldkond** (75%).

Innovatsioon kui baasinnovatsioon

- **radikaalne või baasinnovatsioon** (*radical or basic innovation*) – olemasolevate toodete, protsesside, organisatsiooniliste korralduste, tootmis-, levitamise- ja kommunikatsiooni-süsteemide **põhjalik muutus**
- **järkinnovatsioon** (*incremental innovation*) – **järk-järguline** olemasolevate toodete, protsesside, organisatsiooniliste korralduste, tootmis-, levitamise- ja kommunikatsioonisüsteemide edasiarendamine;

Allikad: Joseph A. Schumpeter, *Business Cycles*, New York: McGraw-Hill, 1939; Chris Freeman, *Technological Revolutions and Catching-Up: ICT and the NICs*, raamatus: Jan Fagerberg, Bart Verspagen, Nick von Tunzelmann (toim), *The Dynamics of Technology, Trade and Growth*, Aldershot: Edward Elgar, 1994, 198-221

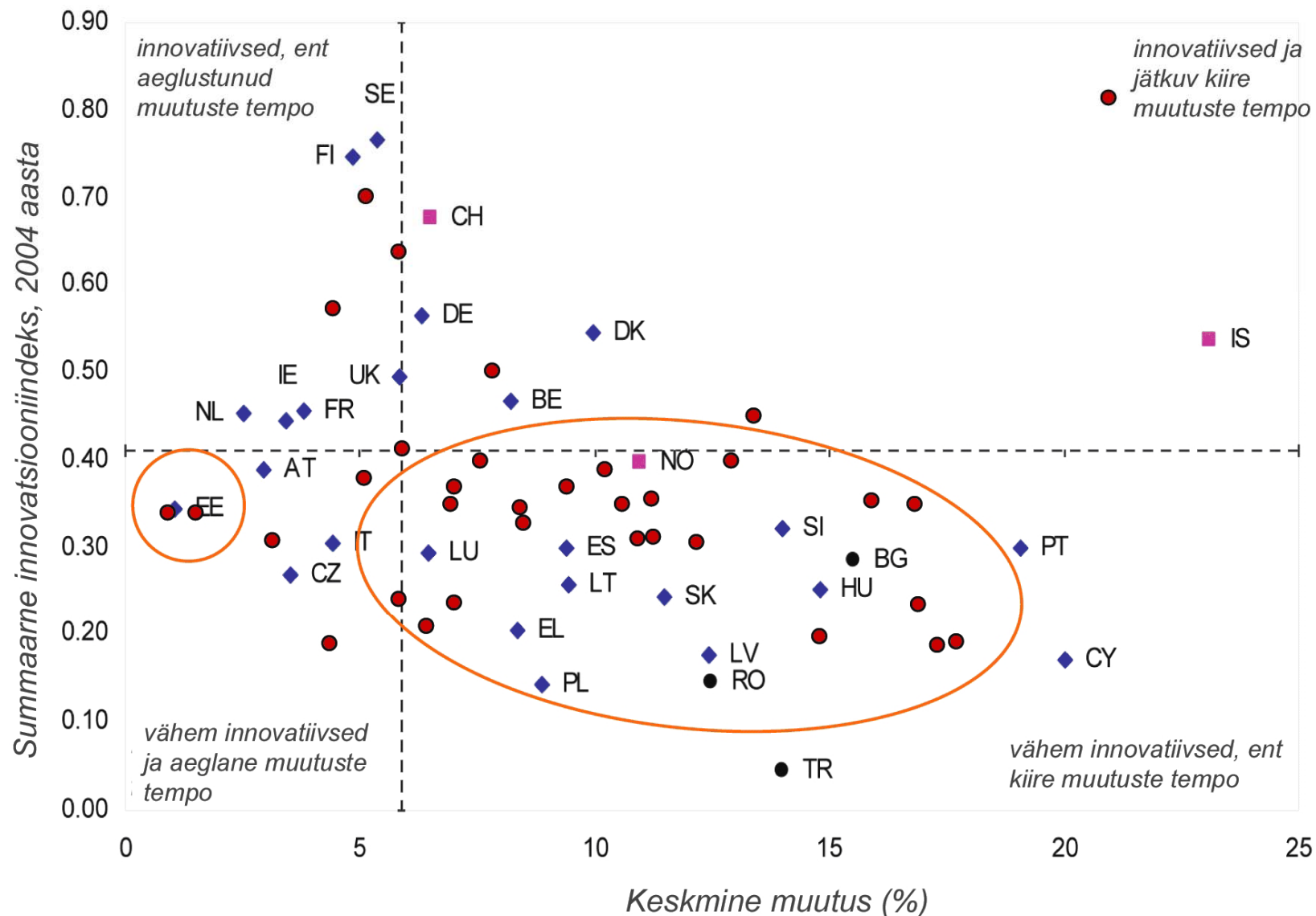
Innovatsiooni tajumine toote- ja protsessiinnovatsioonina

- uus toode/teenus (**tooteinnovatsioon**);
- muutused ettevõtete tootmisprotsessis (**protsessiinnovatsioon**);
- muudatused ettevõtte struktuuris ja juhtimismeetodites (**organisatsiooniline innovatsioon**);
- uuenduslike disainilahenduse või müügimeetodi kasutuselevõtmine (**turundusinnovatsioon**).

Innovatsiooni seostamine väheste valdkondadega...

- Innovatsiooni nähakse viimasel aastakümnel **kiireid muutusi läbi teinud valdkondade juurde kuuluva nähtusena**
- nt IT-sektor, pangandus, telekommunikatsioon

Euroopa innovatsiooniarengu edetabel 2004. aastal, hinnangud Eesti asetusele

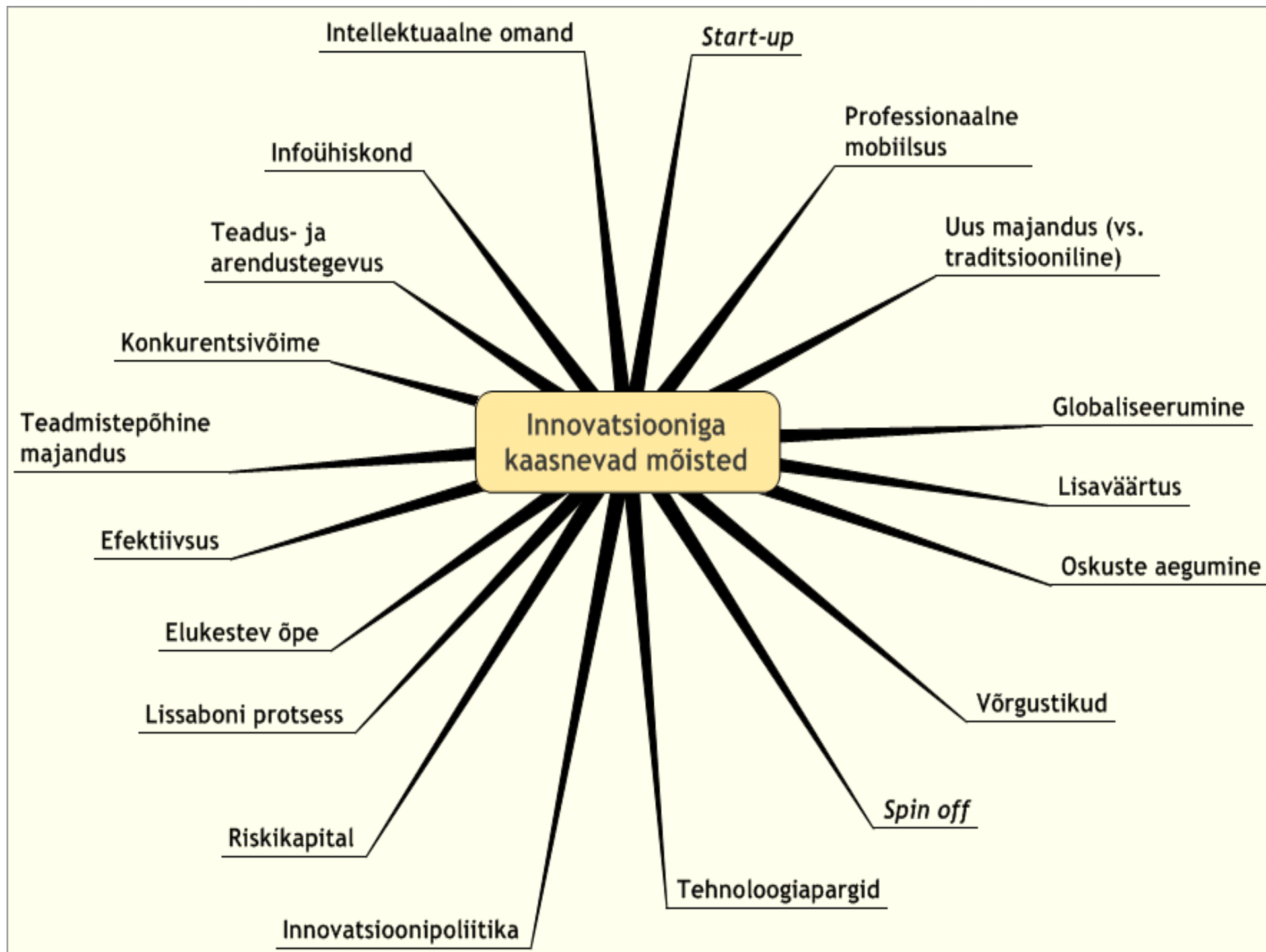
Allikas: European Innovation Scoreboard 2004. Comparative Analysis of Innovation Performance, European Commission, 2004; Eesti asetusele hinnang intervjueritult.

Innovatsioon kui välismaa-mõiste

- » Innovatsiooni mõiste puhul on tegemist nõ „**imporditud**” mõistega. See tähendab, et eestlased pole osalenud selle mõiste rahvusvahelise tähenduse kujundamisel, mõiste kasutamisel puuduvad Eestis pikaajalisemad traditsioonid. Suur osa innovatsiooni mõiste tänasest tähendusest on Eestisse toodud **anglo-ameerika** kultuuriruumist.
- » mõiste on tulnud Eesti ühiskonda „**ülevaltpoolt**”. See tähendab, et mõiste levitamist on alustatud esmalt riiklikul tasandil ning see pole välja kasvanud igapäevakeele vajadustest. Selles mõttes sarnaneb „innovatsioon” mõistetega nagu „**säästev areng**” või „**võrdõiguslikkus**”, mis ei ole samuti Eesti avalikku kõnepruuki tulnud rahva enda tunnetatud vajaduse toel.

Innovatsioon kui elukauge mõiste

- » Sama probleem peegeldub selgelt ka siinsete otsustajate ja arvamusiidrite arvamustes ja hinnangutes, mis uuringust ilmnesid - innovatsiooni nähakse eelkõige kõrgtehnoloogilisena, T&A-kesksena, **elitaarse ja kaugena**.
- » imporditud mõistete seostamine kohaliku eluga on keeruline ning nõuab suuremat intellektuaalset **pingutust** nii selgitajalt kui kuulajalt. Tihti läheb nii, et pingutuse vältimiseks ei tooda sisse mitte ainult üks uus mõiste, vaid ka **kogu ümbritsev sõnavara ja mõistete süsteem**. Sellega omakorda kaasneb omakorda oht, et kasutatav mõiste muutub **sisutühjaks**.

Kramplik positiivsus

- » Ühe probleemina innovatsiooni mõiste selgitamisel nägime ka kramplikku positiivsust, innovatsiooni esitamist vaid positiivses kontekstis
- » Vaid positiivses kontekstis esitatud mõisted võivad kergesti jääda elukaueks ja arusaamatuks. Vaid positiivses võtmes esitas nähtusi ka näiteks **Nõukogude aegne propaganda**.

Mütoloogiline innovatsioon

- » Eestis levinud radikaalne innovatsioonikäsitlus on **mütoloogilise iseloomuga** (vastandudes ratsionaalsele ja konstruktiivsele). Mütoloogilised mõisted põhinevad enamasti alateadlikel väärtushinnangutel, **aukartusel** ning neid ei ole kuigi kerge lahti seletada.
- » „Vanad inimesed rääkisid enne, et sõnajalg õitseb jaaniöö. Kis siis sõnajala õie ää toob, see saab kõik maailma õnned kätte. Sõnajala õie peab tooma südaööl, ja nii kaugelt metsast, kus enam kukelaul ei kosta. Kui nii ligidalt sõnajala õit otsitakse, kus veel kukelaul kosta võib, siis ei saa õit kätte. Aga kaugel metsas on kurjad vaimud ja need tulevad kohe kallale.”^[1]
- » “Eesti langus Euroopa innovatsiooniedetabeleis on jõudnud nii kaugele, et asjatundjate hinnangul pole Eestis (---) mõne aasta pärast enam hea elada”^[2]

[1] Emilie Poom, Loviise Paaks, 1939, <http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/eluolu/elu2/30.html>

[2] Tsitaat teleuudistest, veebruar, 2005

Kaks õnnestunud näidet

- » Tiigrihüpe
- » Eesti Nokia otsimine

Soovitused innovatsiooni tutvustamisel

- » Vältimaks radikaalset ja ühekordset innovatsioonikäsitlust, tuleks keskenduda pikaajalistele programmidele, eelistades üksiksündmustele **korduva**id üritusi või **üritusteseeria**id.
- » Tuleks loobuda „sõnajalaõie” kontseptsioonist, mis räägib kiirest rikastumisest, ning asendada see lugudega, mis räägivad **aeglasest, kuid kindlast rikastumisest** (positiivne näide haridusevaldkonnast, “selleks, et maailmas läbi lüüa, tuleb kõigepealt õppida” või isegi mingil määral “õppida, õppida, õppida”).
- » Innovatsiooni mõiste selgemaks muutmisel tuleks siduda see (ja sellega külgnevad mõisted) Eesti kohalikkude ellu, kasutades mõisteid senisest enam **koos igapäevaste ja tuttavate** sõnade ning valdkondadega nagu ajalugu, suhtlemine, igapäevaelu, kultuur, avalik sektor (eriti kohalike omavalitsuste tegevus), ka näiteks kuritegevus ja võitlus sellega.
- » Loobuda positiivse konteksti taotlemisest ning lasta mõistel “**elada**” ka **negatiivses maailmas** (ka halb inimene võib kahjuks olla innovatiivne, nagu ta võib olla ka tark, kiire jne.)
- » **Vältida** arusaama, et kellegil on innovatsiooni mõiste osas monopol.

Soovituslikud mõisted innovatsiooni selgitamiseks

Pealehakkamine

Lihtsustamine

Koostöö/selle puudumine

Areng/takistus

Uuendusmeelsus

Hea haridus

Kõrgem palk

Paremad elutingimused

Lai silmaring

Aktiivne ellusuhtumine

Leidlikkus

Julgus

Leidlik eestlane välismaal

Suhtlemine

Eesti tulevik

Uudishimu

Leidlik eestlane vabadussõjas

Puhtam keskkond

Professionaalsus

Juhtimine

Teadmiste müük

Praktilistest soovitustest

- » Uuring pakub välja hulga praktilisi soovitusi, uuringu lisas on ära toodud võrdlused teiste riikide kogemustega
- » Praktilised soovitused keskenduvad:
 - » - innovatsioonist rääkivate inimeste ja teemade ringi **laiendamisele**
 - » - publiku ringi **laiendamisele** (põhimõtteliselt on innovatsioonist võimalik rääkida lasteaiast vanadekoduni, tuleb leida vastavad sõnumid)
 - » - kanalite ringi **laiendamisele**, milles informatsioon levib

Innovatsioon ja Eesti arvamusliidrid

Eeluuring riikliku innovatsiooniteadlikkuse programmi
sihtrühmade relevantsete vajaduste leidmiseks

Tarmo Kalvet, Rainer Kattel, Kaspar Küünarpuu,
Daniel Vaarik, Katrin Rahu, Evelin Ojamets

Pressikonverents, 27. aprill 2005

